

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ETHNOGRAPHIC RESEARCH IN EDUCATION, RELIGION AND CULTURE.

อัครเดช นิละโยธิน*

AKKHARADET NEELAYOTHIN*

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ISAN CAMPUS

*Corresponding Author E-mail: Akarara2511@gmail.com

บทความวิชาการ (Academic Article)

RECEIVED 25 JUNE 2025, REVISED 4 AUGUST 2025, ACCEPTED 8 AUGUST 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคม โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิจัยนี้มีรากฐานมาจากมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านมุมมองของคนใน โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มคนที่ศึกษา กระบวนการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ได้แก่ การกำหนดปัญหาการวิจัย การออกแบบการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานวิจัย การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนามีความสำคัญในการเปิดเผยมิติที่ซับซ้อนของวัฒนธรรมและศาสนา ช่วยทำความเข้าใจกระบวนการทางสังคม เช่น การถ่ายทอดความรู้ทางศาสนา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการปรับตัวของกลุ่มคนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มคนที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความสมานฉันท์และสันติสุข

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา, ทางการศึกษา, ศาสนาและวัฒนธรรม

ABSTRACT

Ethnographic Research in Education, Religion and Culture is a qualitative research method aimed at studying and understanding the culture, beliefs, values, and ways of life of people in society, particularly in the contexts of education, religion, and culture. This research approach is rooted in anthropology and sociology, emphasizing the understanding of social phenomena through the emic perspective, or the insider's viewpoint. It employs methods such as participant observation, in-depth interviews, and close interaction with the studied group. The research process consists of key steps: defining the research problem, designing the research, data collection, data analysis, and report writing. Ethnographic research is significant in uncovering the complex dimensions of culture and religion, helping us to understand social processes such as the transmission of religious knowledge, cultural changes, and the adaptation of groups in a transforming society. Furthermore, it plays a crucial role in promoting mutual understanding and respect among people with different beliefs and cultures, which is essential for building a harmonious and peaceful multicultural society.

Keywords: Ethnographic Research, Education, Religion and Culture

1. บทนำ

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ และพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคมหนึ่งๆ อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิจัยประเภทนี้มีรากฐานมาจากมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านมุมมองของคนใน (Emic View) (Creswell, 2013) ในบริบทไทย แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2540) ที่ชี้ว่าการเข้าใจพุทธศาสนาต้องศึกษาผ่าน "วัฒนธรรมปฏิบัติ" (lived religion) ผู้เสนอว่าการศึกษาวัฒนธรรมต้องดำเนินการผ่านการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน ดังปรากฏในงานชาติพันธุ์วรรณาวัดของ นภนต์ ภูพลับ (2560) ที่ใช้ชีวิตในชุมชนวัดกรุงเทพฯ 12 เดือนเพื่อเปิดเผยพลวัตเครือข่ายทางจิตวิญญาณ แนวคิดนี้พัฒนาต่อมาเป็นทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ทางสังคม (Social Constructivism) โดย Berger & Luckmann (1966) ซึ่งอธิบายว่าความรู้ถูกสร้างขึ้นผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ขณะที่การศึกษาไทยโดย ศิราพร ณ ถลาง (2555) ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ถูกกำหนดโดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับระบบ "พี่สอนน้อง" ในชุมชนวัดไทยที่ ศรัศกร วลลิโถม (2542) ศึกษาว่าเป็นกระบวนการสร้างนั่งร้านทางการเรียนรู้ (Scaffolding)

นอกจากนี้ ทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism) ของ Lévi-Strauss (1963) และแนวคิดหลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) ของ Foucault (1972) ยังมีส่วนช่วยอธิบายโครงสร้างเชิงลึกของวัฒนธรรมและศาสนา ในสังคมไทย ปรากฏการประยุกต์ทฤษฎีดังกล่าวชัดเจนในงานของ ปฐม นิคมานนท์ (2548) ที่วิเคราะห์ "วินัยทางเวลา" ในประเพณี 12 เดือนด้วยแนวคิดฟูโกต์ และงานของ นิเวศ มณีวรรณ (2553) ที่ถอดรหัสตำนานผีอีสานผ่านระบบคู่ตรงข้ามแบบเลวี-สโตรสส์ อย่างไรก็ตาม การนำวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาไปใช้ในการศึกษาเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมยังมีข้อจำกัด เช่น ความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก ซึ่ง สุรียนถ ศรัสมบัติ (2550) เสนอให้แก้ไขด้วย "สามเส้าด้านข้อมูล" (triangulation) โดยบูรณาการบันทึกภาคสนามกับเอกสารประวัติศาสตร์ อคติของนักวิจัยในการตีความข้อมูล และข้อจำกัดด้านเวลาและ

ทรัพยากรที่ต้องใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลานาน ดังนั้น การพัฒนาแนวทางวิจัยที่เหมาะสม เช่น การใช้ข้อมูลหลายแหล่งร่วมกัน (Triangulation) และการสะท้อนคิดของนักวิจัย (Reflexivity) จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรมยังช่วยให้เกิดความเข้าใจในมิติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังงานล่าสุดของ สุรพศ ทวีศักดิ์ (2562) เกี่ยวกับ "พุทธศาสนาในตลาดดิจิทัลวิญญาณ" ที่วิเคราะห์ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์จนเกิดปรากฏการณ์ "พุทธพาณิชย์" และการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มชนในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาดิจิทัลของ วีรวิญญ์ อ่อนน้อม (2563) ที่ชี้ให้เห็นการเกิด "พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เสมือน" (virtual sacred space) ในกลุ่มวัยรุ่นไทย ดังนั้นการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม เช่น การเชื่อมโยงทางพระพุทธศาสนา การหล่อหลอมทางวัฒนธรรม การถ่ายทอดความเชื่อ และการรักษาจารีตประเพณีของกลุ่มชนต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล อีกทั้งการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนายังสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์แนวทางการใช้วิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการบูรณาการกรอบทฤษฎีสากลและองค์ความรู้จากงานวิจัยไทย รวมถึงเสนอแนวทางในการพัฒนาและประยุกต์ใช้วิธีวิจัยนี้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผ่านการประยุกต์กลยุทธ์เฉพาะบริบท เช่น การใช้กลุ่มสะท้อนคิด (Group Reflexivity) ตามแนวทางของปารีชาติ วลัยเสถียร (2561) ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาองค์ความรู้ด้านมานุษยวิทยาและการศึกษาในอนาคต

2. ความหมายการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการศึกษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของผู้คนในกลุ่มหรือชุมชนหนึ่งๆ โดยการเข้าไปสัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนเหล่านั้นโดยตรง การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในหลากหลายสาขา รวมถึงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและหลากหลาย ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ดาวรรุณ ถวิลการ (2558) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา หมายถึง เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นการศึกษาปรากฏการณ์จากมุมมองและการให้ความหมายของคนที่อยู่ในปรากฏการณ์ เป็นวิธีการวิจัยที่เน้นปรากฏการณ์ทางสังคม และวัฒนธรรม โดยยึดหลักการทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ทัศนะ จากมุมมองของคนในสังคมนั้นเอง

จริยา โกเมนต์ (2560) ได้สรุปไว้ว่า การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา หมายถึง เป็นการศึกษาทางชนชาติวิทยา และการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเป็นแนวทางหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การศึกษาภาคสนามอย่างลึกซึ้งจริงจัง เพื่อมุ่งอธิบายและตีความข้อมูลทางสังคม เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก วัฒนธรรม ภาษา และพฤติกรรมของมนุษย์ วิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคม โดยใช้วิธีค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการพรรณนา

ชาย โพธิ์สิตา (2548) ได้อธิบายว่าชาติพันธุ์วรรณาเป็นกระบวนการสังเกตพฤติกรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มสังคมและวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ โดยรายงานรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรม ความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และค่านิยมของคนในกลุ่มนั้น

Spradley (1980) ได้เน้นย้ำว่าชาติพันธุ์วรรณา คือ การศึกษาวัฒนธรรมของผู้คน โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อทำความเข้าใจโลกทัศน์และความหมายที่ผู้คนสร้างขึ้น

Hammersley และ Atkinson (2007) ได้อธิบายว่าชาติพันธุ์วรรณาเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการสำรวจและอธิบายความหมายที่ผู้คนสร้างขึ้นในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพวกเขา โดยนักวิจัยจะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ศึกษา

Wolcott (2008) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา โดยเน้นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ

Emerson, Fretz และ Shaw (2011) ได้อธิบายว่าการจดบันทึกภาคสนามเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา เพื่อบันทึกรายละเอียดของการสังเกตการณ์ การสนทนา และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภาคสนาม

Creswell (2013) ได้กล่าวว่าชาติพันธุ์วรรณาเป็นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกลุ่มวัฒนธรรมหรือชุมชน โดยนักวิจัยจะใช้เวลานานในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้น ๆ

โดยสรุป การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในบริบททางสังคมที่เฉพาะเจาะจง โดยนักวิจัยเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายผ่านการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจดบันทึกภาคสนาม เพื่อไขรหัสโลกทัศน์ ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของผู้ถูกศึกษา โดยมุ่งเน้นการตีความ "ความหมายที่ซ่อนเร้นภายใต้พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้" ทั้งในมิติทางกายภาพและดิจิทัล กระบวนการนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจแบบองค์รวมผ่านการบูรณาการข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อเปิดเผยพลวัตสามประการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการเรียนรู้ ที่ถูกลดหลอมโดยโครงสร้างทางวัฒนธรรม 2) การปฏิบัติทางศาสนา ในฐานะเครื่องมือสร้างอัตลักษณ์กลุ่ม และ 3) การถ่ายทอดพิธีกรรม ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี

3. แนวทางการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาวัฒนธรรมและสังคมของกลุ่มคนอย่างลึกซึ้ง โดยเน้นการเข้าใจโลกทัศน์และประสบการณ์ของคนในกลุ่มจากมุมมองของพวกเขาเอง (emic perspective) การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในบริบทไทยปัจจุบัน ต้องพัฒนาเป็น "กระบวนการศึกษาองค์รวมเชิงพลวัต" (พระพรหมบัณฑิต, 2560) โดยบูรณาการ 3 แนวทางหลัก ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมระยะยาว อย่างน้อย 1 วงจรวัฒนธรรมเต็มรูปแบบ (นภนต์ ภูพลับ, 2560) เพื่อถอดรหัสความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพิธีกรรมและระบบพิธีสอนน้อง การออกแบบสามเส้าข้ามสื่อ ผสานบันทึกภาคสนาม สื่อดิจิทัล และเอกสารประวัติศาสตร์ (สุรียานถวิล, 2550; วีรวิชัย อ่อนน้อม, 2563) การตีความทวิบริบท ที่เปิดพื้นที่ทั้งความศักดิ์สิทธิ์ดั้งเดิมและโลกีย์วิสัย

สมัยใหม่ในปรากฏการณ์พุทธพาณิชย์/พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เสมือน (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2562) ภายใต้หลัก "จริยธรรมเชิงสร้างสรรค์" (คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยแห่งชาติ, 2566) ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน และประยุกต์เครื่องมือดิจิทัล อาทิ การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม (อรุณี ศรีสังวร, 2564) เพื่อรับมือ 3 ความท้าทายยุคสมัย การดำรงจารีตในสังคมสูงวัย (สถาบันวิจัยสังคมและประชากร, 2565) การปรับตัวทางศาสนาภายใต้โลกาภิวัตน์ และการก่อตัวอัตลักษณ์ข้ามวัฒนธรรมในชุมชนเมือง (ศรีสุรางค์ พูลเพิ่ม, 2564) ทั้งนี้ ทิศทางวิจัยต้องมุ่งสร้างสมดุลภูมิปัญญาท้องถิ่น-องค์ความรู้สากลผ่าน "พุทธวิธีวิทยา" (พระพรหมบัณฑิต, 2560) ด้วย 4 กลไกขับเคลื่อน การวิจัยข้ามสายวิธีสหสาขาตีแผ่ฐานรณาดิจิทัลกับข้อมูลขนาดใหญ่ การยกระดับจริยธรรมด้วยหลัก "สังฆวิจัย" (สุนัน ไวยารัตน์, 2562) การจัดระบบฐานข้อมูลชาติพันธุ์แห่งชาติ (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2565) และการพัฒนากรอบสหศาสตร์เชื่อมโยงมานุษยวิทยากับนโยบายสาธารณะ

โดยสรุป แนวทางการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นกระบวนการศึกษาองค์รวมเชิงพลวัตต้องบูรณาการ 3 กลไกหลัก ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมระยะยาวตลอดวงจรวัฒนธรรมเต็มรูปแบบเพื่อถอดรหัสความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การออกแบบสามเส้าข้ามสื่อโดยผสานบันทึกภาคสนาม-สื่อดิจิทัล-เอกสารประวัติศาสตร์ และการตีความทวิบริบทที่เปิดพื้นที่ทั้งความศักดิ์สิทธิ์ดั้งเดิมและโลกีย์วิสัยสมัยใหม่ ภายใต้กรอบจริยธรรมเชิงสร้างสรรค์ด้วยการมีส่วนร่วมชุมชนและเครื่องมือดิจิทัลสมัยใหม่ เพื่อรับมือความท้าทาย 3 มิติ การดำรงจารีตในสังคมสูงวัย-การปรับตัวศาสนาสมัยโลกาภิวัตน์-การก่อตัวอัตลักษณ์ข้ามวัฒนธรรมในเขตเมือง ทิศทางวิจัยมุ่งสร้างสมดุลภูมิปัญญาท้องถิ่น-องค์ความรู้สากลผ่าน 4 แนวทางขับเคลื่อน: การวิจัยข้ามสายวิธีสหสาขาตีแผ่ฐานรณาดิจิทัลกับข้อมูลขนาดใหญ่ การยกระดับจริยธรรมด้วยสังฆวิจัย การจัดระบบฐานข้อมูลชาติพันธุ์แห่งชาติ และการพัฒนากรอบสหศาสตร์เชื่อมโยงมานุษยวิทยากับนโยบายสาธารณะ โดยมีลักษณะสำคัญของการวิจัยประเภทนี้มีดังนี้

1) การลงภาคสนามระยะยาว (Long-term Fieldwork) หมายถึง การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณามักต้องใช้เวลาในการลงพื้นที่ภาคสนามเป็นระยะเวลานาน เพื่อให้ นักวิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างละเอียดและเข้าใจบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง โดยทั่วไปใช้เวลาอย่างน้อย 6-12 เดือน หรืออาจนานกว่านั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Bernard, 2011) โดยการใช้เวลานานช่วยให้นักวิจัยสามารถสังเกตความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับคนในชุมชน

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) นักวิจัยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมและชีวิตประจำวันของกลุ่มที่ศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ตรงและสร้างความเข้าใจในมุมมองของคนใน (Spradley, 1980) วิธีนี้ช่วยให้นักวิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในบริบทที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจไม่สามารถสังเกตได้จากการสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว

3) การบันทึกภาคสนามอย่างละเอียด (Detailed Field Notes) เป็นการจดบันทึกรายละเอียดของเหตุการณ์ พฤติกรรม การสนทนา และบริบทแวดล้อมอย่างละเอียด เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล (Fetterman, 2010) ในการบันทึกภาคสนามช่วยให้นักวิจัยสามารถเก็บข้อมูลที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ซึ่งอาจไม่สามารถจดจำได้ทั้งหมดในภายหลัง

4) การใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Collection) เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) การสังเกต และการบันทึกภาคสนาม มากกว่าการใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณ (Creswell, 2013) และการสัมภาษณ์เชิงลึกช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของคนในกลุ่มได้อย่างลึกซึ้ง

5) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตีความ (Interpretive Analysis) โดยนักวิจัยต้องทำความเข้าใจความหมายและบริบทของข้อมูลที่เก็บมา โดยใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาในการตีความ (Geertz, 1973) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตีความช่วยให้นักวิจัยสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญ

6) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Building Rapport) การสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา เพราะช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ลึกซึ้งและเป็นความลับของชุมชนได้ พร้อมด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดียังช่วยลดอคติและเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เก็บมา

การประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการศึกษา โดยมุ่งเน้นการศึกษาวัยรุ่นและโรงเรียน การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการทำความเข้าใจบรรยากาศการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและการบูรณาการความรู้ท้องถิ่นกับการศึกษาในระบบ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน

2) ด้านศาสนา เป็นการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม การวิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของพิธีกรรมทางศาสนา ศึกษาบทบาทของศาสนาในชีวิตประจำวัน การทำความเข้าใจระบบความเชื่อและโลกทัศน์ของคนในชุมชน การถ่ายทอดคำสอนทางศาสนา และการศึกษากระบวนการอบรมสั่งสอนหลักธรรมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน

3) ด้านวัฒนธรรม เป็นกระบวนการทางการศึกษาวิถีชีวิตและประเพณี การบันทึกและวิเคราะห์พิธีกรรมประเพณี การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การทำความเข้าใจค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการถ่ายทอดวัฒนธรรมสู่คนรุ่นใหม่

4. ข้อจำกัดของการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเป็นแนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพที่มุ่งทำความเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม และพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลผ่านการสังเกตและการมีส่วนร่วมของนักวิจัย อย่างไรก็ตาม การวิจัยประเภทนี้มีข้อจำกัดที่สำคัญหลายประการที่นักวิจัยต้องคำนึงถึง หนึ่งในข้อจำกัดหลักคือความลำเอียงของนักวิจัย เนื่องจากกระบวนการวิจัยต้องอาศัยการสังเกตและการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง นักวิจัยอาจมีมุมมองส่วนตัวที่ส่งผลต่อการตีความข้อมูล นอกจากนี้ การเข้าถึงชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายอาจเป็นอุปสรรค โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความไวต่อข้อมูลหรือมีข้อจำกัดทางสังคมและกฎหมาย อีกทั้ง การศึกษาภาคสนามต้องใช้เวลาอันยาวนานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับโครงการที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ อีกประการหนึ่งคือความซับซ้อนในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ เนื่องจากข้อมูลที่ได้อาจเป็นข้อความหรือบันทึกภาคสนาม ทำให้ต้องใช้เวลาและความสามารถในการสังเคราะห์สารสนเทศเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน (Creswell & Poth, 2018; Hammersley & Atkinson, 2019) อคติส่วนตัวของนักวิจัย จากการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มศึกษา (คิริรินทร์ทิพย์ บุญสมสิน, 2563) อุปสรรคการเข้าถึงชุมชนเฉพาะ โดยเฉพาะกลุ่มวัฒนธรรมเปราะบางหรือพื้นที่อ่อนไหว (สุรียานาด ศรีสมบัติ, 2560) ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร เนื่องจากต้องใช้ระยะยาว 1 วงจรวัฒนธรรมขึ้นไปเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก (นภนต์ ภูพลับ, 2560) และความซับซ้อนในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพที่ต้องใช้ทักษะการสังเคราะห์สูง (อรุณี ศรีสังวร, 2564) อย่างไรก็ตาม การวิจัยลักษณะนี้ยังมีความสำคัญในบริบทไทยสมัยใหม่ โดยเฉพาะ การศึกษาพฤติกรรมดิจิทัล การออกแบบหลักสูตรฐานวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

(บุญเลิศ วิเศษปรีชา, 2562) การวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กรไทยในบริบทข้ามวัฒนธรรม (ปิยวรรณ วิโรจน์ธรรมมาร, 2565) และการพัฒนานโยบายสาธารณสุขเฉพาะกลุ่ม เช่น การศึกษาพิธีกรรมรักษาด้วยสมุนไพร (สมชาย เอกวัฒน์, 2564) การแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าวต้องอาศัยกลยุทธ์เฉพาะ ได้แก่ การใช้กระบวนการสะท้อนคิดเป็นกลุ่มเพื่อลดอคติ การออกแบบวิจัยแบบยืดหยุ่นตามบริบทชุมชน และการประยุกต์เครื่องมือดิจิทัลเช่นซอฟต์แวร์วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามแม้จะมีข้อจำกัดดังกล่าว การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนายังคงมีบทบาทสำคัญในการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมในบริบทปัจจุบัน แนวทางการวิจัยนี้ถูกนำมาใช้ในหลายสาขา เช่น การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพฤติกรรมของผู้คนในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะพฤติกรรมของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ การศึกษาด้านการศึกษาเองก็ได้รับประโยชน์จากแนวทางนี้ เช่น การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสม ในบริบทขององค์กร การศึกษาวัฒนธรรมองค์กรผ่านมุมมองของพนักงานสามารถช่วยให้เข้าใจโครงสร้างและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ การวิจัยลักษณะนี้ยังมีประโยชน์ต่อภาคสาธารณสุข โดยสามารถนำไปใช้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพและพฤติกรรมการรักษาของกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมเฉพาะ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการออกแบบนโยบายด้านสาธารณสุขที่เหมาะสม (Fetterman, 2019)

โดยสรุป การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในบริบทไทยจะเผชิญข้อจำกัดด้านอคตินักวิจัย อุปสรรคการเข้าถึงชุมชน ข้อจำกัดทรัพยากร และความซับซ้อนในการวิเคราะห์ข้อมูล แต่การวิจัยรูปแบบนี้ยังมีคุณค่าอันไม่อาจแทนที่ได้ในการเปิดเผยพลวัตทางสังคม-วัฒนธรรม โดยเฉพาะในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล อนาคตการวิจัยต้องมุ่งพัฒนากรอบ "สามเส้าดิจิทัล" ที่ผสานหลักจริยธรรมเชิงลึก เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลสมัยใหม่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สะท้อนความจริงทางสังคมอย่างแท้จริง ตอบโจทย์ความท้าทายใหม่ ๆ อาทิ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมสูงวัย และการปรับตัวทางศาสนาในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

5. จริยธรรมการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา นักวิจัยต้องให้ความสำคัญกับจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด ประเด็นแรกที่ต้องคำนึงถึงคือการขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล โดยต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ชัดเจนและให้สิทธิ์แก่ผู้เข้าร่วมในการปฏิเสธหรือยกเลิกการเข้าร่วมเมื่อใดก็ได้ ประเด็นที่สองคือการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือการสังเกตต้องถูกเก็บรักษาอย่างปลอดภัยและไม่เปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาต ประเด็นที่สามคือการไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชน การวิจัยต้องไม่สร้างความเสียหายหรือกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มที่ศึกษา นอกจากนี้ นักวิจัยต้องนำเสนอข้อมูลอย่างซื่อสัตย์และหลีกเลี่ยงการบิดเบือนข้อเท็จจริง และต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด (American Anthropological Association, 2012) ในการดำเนินการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา นักวิจัยต้องยึดหลักจริยธรรม การขอความยินยอมอย่างเป็นทางการ (informed consent) โดยแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างโปร่งใส เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลปฏิเสธหรือถอนตัวได้ตลอดเวลา (คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยแห่งชาติ, 2566) พร้อมปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับค่านิยมชุมชน เช่น การขออนุญาตผู้นำท้องถิ่นก่อนเข้าพื้นที่ (ศิริพงษ์ ปัญญา, 2563) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลผ่านมาตรการ 3 ชั้น: การเข้ารหัสข้อมูล การใช้นามแฝง และการกำหนดระยะเวลาการจัดข้อมูล (สอดคล้องกับ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562) การหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบต่อชุมชน โดยจัดเวทีสะท้อนผล (community feedback forum) ก่อนเผยแพร่งานวิจัย

(สุมน ไวยารัตน์, 2562) การนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจน ผ่านกระบวนการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) และการเปิดเผยขอบเขตอคติของนักวิจัย (ศิริจันทร์ทิพย์ บุญสมสิน, 2563) และการสร้างประโยชน์ตอบแทนชุมชน เช่น การพัฒนาชุดความรู้ท้องถิ่น (local knowledge repository) หรือการออกแบบนโยบายเชิงปฏิบัติ (ปรีชา พนมยงค์, 2564; American Anthropological Association, 2012)

โดยสรุป การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาในบริบทไทยต้องให้ความสำคัญกับจริยธรรมเชิงพลวัตที่คำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะการปรับกระบวนการขอความยินยอมให้สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจท้องถิ่น การออกแบบกลไกปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้กฎหมายไทย การสร้างระบบตรวจสอบผลกระทบผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนารูปแบบการให้ประโยชน์ตอบแทนที่แท้จริง ทั้งนี้ แนวทาง "จริยธรรมแบบมีส่วนร่วม" (participatory ethics) ที่ผสมผสานหลักสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จะช่วยสร้างสมดุลระหว่างมาตรฐานวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคม

6. ตัวอย่างกรณีศึกษา

ตัวอย่างกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการใช้วิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ได้แก่ การศึกษาวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมืองที่มุ่งทำความเข้าใจวิถีชีวิต ความเชื่อ และแนวทางการดำรงชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชาวม้งในประเทศไทย (Symonds, 2004) อีกตัวอย่างหนึ่งคือการศึกษาวรรณกรรมองค์กรในบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ เช่น Google หรือ Facebook ที่เน้นวิเคราะห์รูปแบบการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์ของพนักงานในองค์กร (Kunda, 2006) นอกจากนี้ การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนยังเป็นตัวอย่างที่สำคัญ โดยช่วยให้เข้าใจผลกระทบของแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น TikTok หรือ Instagram ที่มีต่ออัตลักษณ์และพฤติกรรมทางสังคมของคนรุ่นใหม่ (Boyd, 2014) การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดออนไลน์ก็เป็นอีกกรณีหนึ่งที่สามารถใช้แนวทางนี้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ (Kozinets, 2010) การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองก็เป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้วิธีวิจัยนี้ในการทำความเข้าใจผลกระทบของการพัฒนาเมืองต่อวิถีชีวิตของประชากรในพื้นที่ (Low, 2016) การศึกษาการปรับตัวของชาวม้งในจังหวัดเชียงราย (บุญเสริม แก้วมาลา, 2562) ที่เปิดเผยพลวัตการผสมผสานพิธีกรรมดั้งเดิมเข้ากับเศรษฐกิจท่องเที่ยว การวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กรในสตาร์ทอัพไทย (พิริยะ ปรียารัตน์, 2563) ที่ถอดรหัสวัฒนธรรม "การทำงานแบบครอบครัว" ผ่านกลไกอำนาจแอบแฝง การศึกษาพฤติกรรมดิจิทัลวัยรุ่นบน TikTok (วีรวิชัย อ่อนน้อม, 2563) ผ่านการสังเกตกลุ่มซื้อขายสินค้าชุมชน การติดตามผลกระทบรถไฟฟ้ามหานครต่อชุมชนคลองเตย (อรุณโรจน์ ณ ถลาง, 2565; Low, 2016) ในมิติการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมโดยการวิจัยลักษณะนี้เผยให้เห็น "ความจริงทางสังคม" แม้มีข้อจำกัดด้านอคติและเวลา โดยในบริบทไทยจำเป็นต้องพัฒนา 5 เสาหลักสังเคราะห์ความรู้ การบูรณาการชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล กับเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (สถาบันดิจิทัลมนุษยศาสตร์, 2566) การออกแบบจริยธรรมวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผ่านกลไก "สังขวิจัย" (สุมน ไวยารัตน์, 2562) การจัดระบบฐานข้อมูลชาติพันธุ์มาตรฐาน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2565) การแปลงผลวิจัยสู่นโยบายเฉพาะพื้นที่ เช่น แนวทางพัฒนาชุมชนเมือง การพัฒนารอบทวิภาษา สำหรับงานวิจัยข้ามวัฒนธรรม ทั้งนี้ เสาหลักดังกล่าวจะช่วยธำรงสมดุลระหว่าง "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" กับ "นวัตกรรมสมัยใหม่" ในยุคเปลี่ยนแปลง

โดยสรุป การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง แม้ว่าจะมีข้อจำกัดหลายประการ นักวิจัยสามารถใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าวและคำนึงถึงจริยธรรมในการดำเนินงาน การนำแนวทางนี้ไปใช้ในบริบทปัจจุบันทำให้เกิดองค์ความรู้ที่

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายด้าน ทั้งในเชิงวิชาการ นโยบายสาธารณะ และการพัฒนาองค์กร จึงกล่าวได้ว่าการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณมายังคงมีบทบาทสำคัญในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

7. กระบวนการการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Research) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และพฤติกรรมของกลุ่มคนในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่พวกเขาดำเนินชีวิตอยู่ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิจัยประเภทนี้เน้นการทำความเข้าใจโลกทัศน์ของกลุ่มคนที่ศึกษา ผ่านการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน (Hammersley & Atkinson, 2007) กระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี หรือพฤติกรรมของกลุ่มคนในบริบททางสังคม เช่น การศึกษาพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน วัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน หรือการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมสมัยใหม่ ปัญหาการวิจัยควรมีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมที่ต้องการศึกษา (Spradley, 1979) ขั้นตอนต่อไปคือการออกแบบการวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเลือกพื้นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเก็บข้อมูล นักวิจัยมักเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนหรือกลุ่มคนที่ศึกษาเป็นระยะเวลานาน เพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมอย่างลึกซึ้ง วิธีการเก็บข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา ได้แก่ การสังเกตการณ์ (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการมีส่วนร่วม (Participation) (Emerson, Fretz, & Shaw, 2011) การสังเกตการณ์เป็นวิธีการที่นักวิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มคนในสภาพแวดล้อมจริง และบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดในรูปแบบของบันทึกภาคสนาม (Field Notes) การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อทำความเข้าใจความคิด ความเชื่อ และประสบการณ์ของพวกเขา โดยใช้คำถามเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ส่วนการมีส่วนร่วมนั้น นักวิจัยจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสร้างความไว้วางใจและทำความเข้าใจวัฒนธรรมจากภายใน (สุริยา สมุทคุปต์, 2545) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์จะถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการตีความ (Interpretation) เพื่อค้นหารูปแบบ (Patterns) และความหมายที่ซ่อนอยู่ในวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของกลุ่มคน การเขียนรายงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนานั้นการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดและมีชีวิตชีวา โดยใช้ภาษาที่สื่อถึงบริบททางวัฒนธรรมและประสบการณ์ของกลุ่มคนที่ศึกษา (วิไลวรรณ จันทรเทพ, 2552) การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนามีการประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในด้านการศึกษา การวิจัยประเภทนี้ช่วยทำความเข้าใจวัฒนธรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือชุมชน เช่น การศึกษาวิธีการสอนของครูในโรงเรียนชนบท หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในชุมชนชาติพันธุ์ (อมรา พงศาพิชญ์, 2550) ในด้านศาสนา การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาช่วยทำความเข้าใจพิธีกรรม ความเชื่อ และบทบาทของศาสนาในชีวิตประจำวันของชุมชน เช่น การศึกษาพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชนมุสลิม หรือความเชื่อและพิธีกรรมของชาวพุทธในชนบท ส่วนในด้านวัฒนธรรม การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนามุ่งศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี และการปรับตัวของกลุ่มคนในสังคม เช่น การศึกษาวัฒนธรรมการกินอยู่ของชุมชนชาวเล หรือการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเมือง (สุชาติา ทวีสิทธิ์, 2558)

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเป็นวิธีการวิจัยที่ช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมของกลุ่มคนในบริบททางสังคมอย่างลึกซึ้ง กระบวนการวิจัยประกอบด้วยการกำหนดปัญหาการวิจัย การออกแบบการ

วิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานวิจัย การประยุกต์ใช้ในการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตของคนในสังคม

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง โดยเน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และน่าเชื่อถือ การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และพฤติกรรมของกลุ่มคนในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่พวกเขาดำเนินชีวิตอยู่ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิจัยประเภทนี้เน้นการทำความเข้าใจโลกทัศน์ของกลุ่มคนที่ศึกษา ผ่านการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

กระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี หรือพฤติกรรมของกลุ่มคนในบริบททางสังคม เช่น การศึกษาพิธีกรรมทางศาสนาในชุมชน วัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน หรือการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมสมัยใหม่ ปัญหาการวิจัยควรมีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมที่ต้องการศึกษา ขั้นตอนต่อไปคือการออกแบบการวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเลือกพื้นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเก็บข้อมูล นักวิจัยมักเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนหรือกลุ่มคนที่ศึกษาเป็นระยะเวลานาน เพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมอย่างลึกซึ้ง วิธีการเก็บข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ได้แก่ การสังเกตการณ์ (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการมีส่วนร่วม (Participation) การสังเกตการณ์เป็นวิธีการที่นักวิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มคนในสภาพแวดล้อมจริง และบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดในรูปแบบของบันทึกภาคสนาม (Field Notes) การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อทำความเข้าใจความคิด ความเชื่อ และประสบการณ์ของพวกเขา โดยใช้คำถามเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ส่วนการมีส่วนร่วมนั้น นักวิจัยจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสร้างความไว้วางใจและทำความเข้าใจวัฒนธรรมจากภายใน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์จะถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการตีความ (Interpretation) เพื่อค้นหารูปแบบ (Patterns) และความหมายที่ซ่อนอยู่ในวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของกลุ่มคน การเขียนรายงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเน้นการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดและมีชีวิตชีวา โดยใช้ภาษาที่สื่อถึงบริบททางวัฒนธรรมและประสบการณ์ของกลุ่มคนที่ศึกษา โดยสรุปกระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ มีรายละเอียดกระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้

1) **กำหนดปัญหาการวิจัย** การเลือกหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การศึกษา หรือศาสนา และตั้งคำถามวิจัยที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบททางสังคม

2) **ออกแบบการวิจัย** การเลือกพื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง และกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล เช่น การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วม

3) **เก็บข้อมูล** การสังเกตการณ์พฤติกรรมและกิจกรรมในสภาพแวดล้อมจริงสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อทำความเข้าใจความคิดและประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างความไว้วางใจ และบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดในบันทึกภาคสนาม

4) **วิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และตีความข้อมูลเพื่อค้นหารูปแบบและความหมายที่ซ่อนอยู่ในวัฒนธรรมหรือพฤติกรรม

5) **เขียนรายงานวิจัย** การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดและมีชีวิตชีวาและสะท้อนบริบททางวัฒนธรรมและประสบการณ์ของกลุ่มคนที่ศึกษา

6) **สรุปผลและอภิปรายผล** มีการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายความสำคัญของผลลัพธ์ และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

8. บทสรุป

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความสำคัญในการศึกษาวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคม โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิธีการวิจัยนี้มีรากฐานมาจากมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านมุมมองของคนใน (Emic Perspective) โดยอาศัยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มคนที่ศึกษา การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของกลุ่มคนในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจง

ความสำคัญของการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาอยู่ที่ความสามารถในการเปิดเผยมิติที่ซับซ้อนของวัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งไม่สามารถศึกษาได้ผ่านวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว วิธีการวิจัยนี้ช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าใจกระบวนการทางสังคม เช่น การถ่ายทอดความรู้ทางศาสนา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการปรับตัวของกลุ่มคนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรยายังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มคนที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความสมานฉันท์และสันติสุข

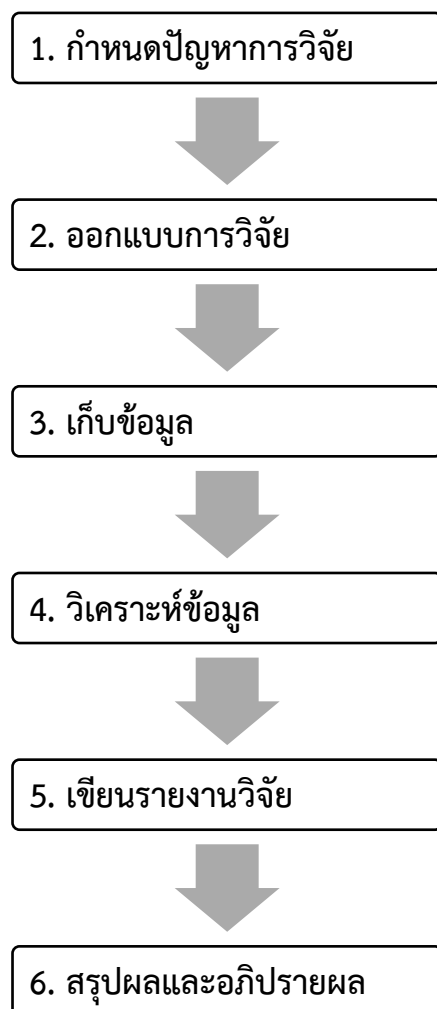
กระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ๆ ได้แก่ การกำหนดปัญหาการวิจัย การออกแบบการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานวิจัย ในขั้นตอนการกำหนดปัญหาการวิจัย นักวิจัยต้องเลือกหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การศึกษา หรือศาสนา และตั้งคำถามวิจัยที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบททางสังคม ขั้นตอนการออกแบบการวิจัยเกี่ยวข้องกับการเลือกพื้นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเก็บข้อมูล เช่น การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด โดยนักวิจัยต้องใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมจริง บันทึกข้อมูลอย่างละเอียดในบันทึกภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อทำความเข้าใจความคิดและประสบการณ์ของพวกเขา การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการตีความเพื่อค้นหารูปแบบและความหมายที่ซ่อนอยู่ในวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของกลุ่มคน สุดท้าย การเขียนรายงานวิจัยจะเน้นการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดและมีชีวิตชีวา โดยสะท้อนถึงวัฒนธรรมและประสบการณ์ของกลุ่มคนที่ศึกษา

การนำการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาไปใช้ในบริบทของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีประโยชน์อย่างมากในการทำความเข้าใจกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน ตัวอย่างเช่น ในด้านการศึกษา การวิจัยนี้ช่วยทำความเข้าใจวัฒนธรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือชุมชน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการบูรณาการความรู้ท้องถิ่นกับการศึกษาในระบบ ในด้านศาสนา การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาช่วยทำความเข้าใจพิธีกรรม ความเชื่อ และบทบาทของศาสนาในชีวิตประจำวันของชุมชน ส่วนในด้านวัฒนธรรม การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคม

โดยสรุป การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง กระบวนการวิจัยที่เน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และน่าเชื่อถือ การวิจัยประเภทนี้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มคนที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสมานฉันท์และสันติสุขในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรมที่รวดเร็วในปัจจุบัน

9. องค์ความรู้ใหม่

จากขั้นตอนกระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ มีรายละเอียดกระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) กำหนดปัญหาการวิจัย 2) ออกแบบการวิจัย 3) เก็บข้อมูล 4) วิเคราะห์ข้อมูล 5) เขียนรายงานวิจัย 6) สรุปผลและอภิปรายผล ดังนี้แสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กระบวนการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

10. บรรณานุกรม

- คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยแห่งชาติ. (2566). แนวทางจริยธรรมการวิจัยชุมชน. กระทรวงอุดมศึกษา. จริยา โกเมนต์. (2560). การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา: การวิจัยทางมานุษยวิทยาที่มากกว่า. วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน, 8(2), 194-219.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2548). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดาวรรุณณ ถวิลการ. (2558). การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในงานศึกษาวัฒนธรรม. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 10(2), 55-72.
- บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2562). หลักสูตรฐานวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนพหุวัฒนธรรม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเสริม แก้วมาลา. (2562). การปรับตัวทางเศรษฐกิจของชาวม้งในภาคเหนือ. สำนักพิมพ์มติชน.
- ปฐม นิคมานนท์. (2548). ประเพณี 12 เดือน: โครงสร้างอำนาจในชนบท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา พนมยงค์. (2564). การสร้างประโยชน์ตอบแทนชุมชนจากการวิจัย. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ปิยวรรณ วิโรจน์ธรรมากร. (2565). วัฒนธรรมองค์กรไทยในบริบทโลกาภิวัตน์. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาฯ.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2540). พุทธศาสนาในวิถีไทย. มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2560). พุทธวิธีวิทยา: แนวทางวิจัยตามหลักพุทธธรรม. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์.
- พิริยะ ปริยารัตน์. (2563). วัฒนธรรมองค์กรสตาร์ทอัพไทย: ศึกษาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณนา. วารสารบริหารธุรกิจ, 15(2), 45-67.
- มนิรัตน์ ใจกล้า. (2564). พฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดสังคมออนไลน์ [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลวรรณ จันทรเทพ. (2552). การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน: กรณีศึกษาชุมชนประมงจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวัฒนธรรมไทย, 8(3), 112-130.
- วีรวิทย์ อ่อนน้อม. (2563). สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของวัยรุ่น. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2542). การเรียนรู้ในวัดไทย. สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- ศรีสุรางค์ พูลเพิ่ม. (2564). ชาติพันธุ์วรรณนาชุมชนแออัดในกรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ศรีปทุม.
- ศิริพงษ์ ปัญญา. (2563). จริยธรรมวิจัยในชุมชนวัฒนธรรมพิเศษ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิราพร ณ ถลาง. (2555). โหราศาสตร์ในพิธีกรรมภาคใต้. สำนักพิมพ์สยาม.
- ศิรินทร์ทิพย์ บุญสมสิน. (2563). อดีตในงานวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 12(3), 112-135.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2565). มาตรฐานฐานข้อมูลชาติพันธุ์ไทย. กรุงเทพฯ.
- สถาบันดิจิทัลมนุษยศาสตร์. (2566). คู่มือการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามด้วย AI. กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยสังคมและประชากร. (2565). สังคมสูงวัยไทย: ผลกระทบทางวัฒนธรรม. สถาบันวิจัยประชากร.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2565). รายงานสถานการณ์งานวิจัยไทย. สกว.
- สุชาติ ทวีสิทธิ์. (2558). การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในชุมชนชาวเล: กรณีศึกษาชาวอูรักลาโว้ยในจังหวัดสตูล. วารสารวัฒนธรรมไทย, 11(4), 89-105.
- สมน ไวยารัตน์. (2562). สังคมวิจัย: กระบวนทัศน์ใหม่การวิจัยชุมชน. สถาบันวิจัยสังคม.

- สุรพศ ทวีศักดิ์. (2562). พุทธศาสนาในตลาดจิตวิญญาณ. วารสารสังคมศาสตร์, 28(1), 33-57.
- สุรียา สมุทคุปต์. (2545). ชาติพันธุ์วรรณนาของชาวเขาในประเทศไทย: กรณีศึกษาชาวม้ง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(2), 45-60.
- สุรียานาถ ศรีสมบัติ. (2550). ปัญหาและแนวทางวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาไทย. สำนักงานกองทุนวิจัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2550). ชาติพันธุ์วรรณนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, 15(1), 78-95.
- อรุณโรจน์ ณ ถลาง. (2565). ผลกระทบโครงสร้างพื้นฐานต่อชุมชนเมือง: กรณีคลองเตย. สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.
- อรุณี ศรีสังวร. (2564). วิธีวิทยาการวิจัยผสมผสาน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- American Anthropological Association. (2012). Principles of professional responsibility.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). The Social Construction of Reality. Anchor Books.
- Bernard, H. R. (2011). Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches. AltaMira Press.
- Boyd, D. (2014). It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens. Yale University Press.
- Creswell, J. W. (2013). Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches (3rd ed.). SAGE.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). Qualitative Inquiry and Research Design (4th ed.). SAGE.
- Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (2011). Writing ethnographic fieldnotes (2nd ed.). University of Chicago Press.
- Fetterman, D. M. (2019). Ethnography: Step-by-Step (4th ed.). SAGE.
- Foucault, M. (1972). The Archaeology of Knowledge. Pantheon Books.
- Geertz, C. (1973). The interpretation of cultures. Basic Books.
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2019). Ethnography: Principles in Practice (4th ed.). Routledge.
- Kozinets, R. V. (2010). Netnography: Doing Ethnographic Research Online. SAGE.
- Kunda, G. (2006). Engineering Culture: Control and Commitment in a High-Tech Corporation. Temple University Press.
- Lévi-Strauss, C. (1963). Structural Anthropology. Basic Books.
- Low, S. (2016). Spatializing Culture: The Ethnography of Space and Place. Routledge.
- Spradley, J. P. (1980). Participant observation. Holt, Rinehart and Winston.
- Symonds, P. V. (2004). Calling in the Soul: Gender and the Cycle of Life in a Hmong Village. University of Washington Press.
- Wolcott, H. F. (2008). Ethnographic research: A guide to general conduct. SAGE Publications.